



Riigikogu põhiseaduskomisjoni istungi protokoll nr 182

Tallinn, Toompea

Teisipäev, 13. oktoober 2026

Algus 14.00, lõpp 15.01

Juhataja: Ando Kiviberg (esimees)

Protokollija: Markus Veia (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Ants Frosch, Anastassia Kovalenko-Kõlvart, Kalle Laanet, Reili Rand (Lauri Läänemetsa asendusliige), Helir-Valdor Seeder, Pipi-Liis Siemann, Timo Suslov, Tanel Tein, Jaak Valge

Komisjoni ametnikud: Helin Leichter (nõunik), Karin Tuulik (nõunik)

Puudusid: Hanno Pevkur ja Evelin Poolamets

Kutsutud: algataja esindaja Leo Kunnas, kohtunik ja reservohvitser Daimar Liiv, Justiits- ja digiministeeriumi justiitshalduspoliitika asekanstler Mari-Liis Mikli (1. päevakorrapunkt); Justiits- ja Digiministeeriumi avaliku õiguse talituse nõunik Signe Teiv (2. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Kaheksa Riigikogu liikme algatatud kohtute seaduse muutmise seaduse (riigikaitsekohus) eelnõu (979 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
2. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni, Jaak Aabi, Tanel Kiige, Andre Hanimägi ja Züleyxa Izmailova algatatud pühade ja tähtpäevade seaduse ning Eesti lipu seaduse muutmise seaduse eelnõu (939 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
3. Info ja muud küsimused

1. Kaheksa Riigikogu liikme algatatud kohtute seaduse muutmise seaduse (riigikaitsekohus) eelnõu (979 SE) esimese lugemise ettevalmistamine

Ando Kiviberg tutvustas külalisi. Ta tegi ettepaneku eelnõu menetlemisel seekordsel põhiseaduskomisjoni istungil menetluslikke otsuseid mitte teha, sest eelnõuga kavandatakse põhimõttelisi muudatusi Eesti kohtusüsteemis ning ta pidas vajalikuks arutada eelnõu fraktsioonidega ning kuulata edasise menetluse käigus ära asjaomased eksperdid, kohtunikud ja kaitseväelased. Ta andis seejärel sõna eelnõu algatajate esindajale.

Leo Kunnas sõnas, et üks eelnõu sisulistest autoritest on kohtunik ja reservohvitser Daimar Liiv. Käesoleva eelnõuga nähakse ette riigikaitsega seotud kohtuasju arutava Riigikaitsekohtu moodustamine. Tegemist oleks põhiseaduse §-s 148 lubatud erikohtuga. Eelnõuga sätestatakse Riigikaitsekohtu tegevuse põhilised riigiõiguslikud alused. Regulatsiooni koostamisel on lähtutud teiste riikide õigusest, osaliselt enne teist maailmasõda kehtinud Eesti

õigusest ning Eesti Reservohvitseride Kogu juristide sektsioonis välja töötatud õiguspoliitilisest lahendusest. Riigikaitsekohus võiks seadusega sätestatud ulatuses lahendada kriminaal-, tsiviil- ja haldusasju, millel on otsene seos riigikaitse ja riigi julgeolekuga. Kohtute seadust muudetakse üksnes ulatuses, mis on vajalik Riigikaitsekohtu moodustamiseks ja selle tegevusele põhimõttelise õigusliku aluse loomiseks. Eelnõu ei käsitle muid kohtute seaduse muudatusi. Eelnõus määratakse Riigikaitsekohtu üldine pädevusvaldkond ning täpsem pädevus nähakse edaspidi ette vastavates kohtumenetluse seadustes. Riigikaitsekohus ei oleks rahuajal üldjuhul pidevalt õigusemõistmise funktsiooni täitev kohus ning rahuajal saaks Riigikaitsekohus õigusemõistmise ülesandeid täita üksnes seaduses täpselt sätestatud juhtudel ja korras. Ta selgitas ka eelnõu kujunemislugu. Riigikaitsekohtu regulatsiooni esialgne variant koostati riigikaitseõiguse revisjoni käigus muudatusettepanekutena ning see oli osa Riigikogule esitatud riigikaitseküsimusi käsitlevate seaduseelnõude paketist. Esialgne lahendus esitati juba Riigikogu eelmises koosseisus koos riigikaitseseadust käsitletud eelnõuga (112 SE). Käesolevas koosseisus jõudis vastav regulatsioon menetlusse kriisiolukorra ja riigikaitse seadusena, mis jõustus 1. oktoobril. Riigikaitsekohtu regulatsioon jäi sellest paketist aga välja ning seda käsitletakse nüüd eraldi eelnõuna. Käesolev eelnõu lähtub suures osas Riigikogus varem menetletud lahendusest. Tema sõnul on eelnõu eesmärk pakkuda konkreetne lahendus selliste spetsiifiliste kohtumõistmise ülesannete täitmiseks, mida on traditsiooniliselt täitnud sõjakohtud. Eelkõige puudutab see riigikaitsealist kriisiolukorda, erakorralist seisukorda ja sõjaseisukorda. Riigikaitsekohtule oleks võimalik anda ka täiendavaid ülesandeid. Ta tõi esile, et vajadus Riigikaitsekohtu järele võib tekkida ka hübriidrünnakute või nende eskaleerumise korral enne riigikaitsealist kriisiolukorda, erakorralist seisukorda või sõjaseisukorda väljakuulutamist. Sellisel juhul saaks kohus vastavaid ülesandeid täita üksnes eraldi otsuse alusel. Eelnõu koostamisel lähtuti kohtute seaduse ja teiste asjakohaste seaduste redaktsioonidest, mis kehtisid eelnõu esitamise ajal. Vahepeal on kohtute seadust muudetud, mistõttu tuleb eelnõu teksti menetluse käigus ajakohastada ning vastavad muudatused saab sisse viia esimese ja teise lugemise vahel. Daimar Liiv on tema sõnul vastavate täiendustega juba tegelenud.

L. Kunnas selgitas, et eelnõuga soovitakse täita kohtupidamise institutsionaalses ja korralduslikus valmisolekus olev lünk riigikaitsealist kriisiolukorra, erakorralist seisukorda ja sõjaseisukorra ajaks. Vajaduse ja vastava õiguspoliitilise otsuse korral saaks Riigikaitsekohtule seadusega anda ka muude riigikaitset ja julgeolekut puudutavate kohtuasjade lahendamise ülesandeid. Tema sõnul tingib rahvusvahelise julgeolekuolukorra halvenemine vajaduse näha ette võrdlemisi lühikesed tähtajad Riigikaitsekohtu loomiseks ja selle tegevuse ettevalmistamiseks. Riigikaitsekohus oleks esimese astme erikohus. Eelnõuga sätestatakse muu hulgas nõuded Riigikaitsekohtu kohtunikele ja ohvitserkohtunikele, nende nimetamise ja ametist vabastamise kord ning nende suhe oma põhitöökohaga. Ohvitserkohtunikud moodustaksid eraldi kategooria, mis oleks võrreldav rahvakohtunikega. Samuti reguleeritakse Riigikaitsekohtu liikmete osalemist kohtu tegevuse ettevalmistamisel, sealhulgas koolitustel ning riigikaitse- ja julgeolekualastel õppustel. Eelnõus nähakse ette ka täiendavad sotsiaalsed ja tööalased garantiid Riigikaitsekohtu liikmetele. Tavaolukorras oleks Riigikaitsekohtu tegevus suunatud eelkõige valmisoleku tagamisele. Kohtunikest liikmed vabastataks oma tavapärasest tööst üksnes Riigikaitsekohtu tegevuse ettevalmistamiseks vajalike ürituste ja tegevuste ajaks. Seetõttu oleks kohtu rahastamisvajadus tavaolukorras tema hinnangul suhteliselt väike, kuna kohtunikud jätkaksid üldjuhul töötamist oma tavapärasel ametikohtadel. Täpset rahastamisvajadust ta nimetada ei osanud, kuid rõhutas, et eelnõuga ei kavandata rahuajal kohtusüsteemi märkimisväärset laiendamist. Eelnõu algatajad

ei ole lahenduse esialgsed autorid, vaid on toonud selle uuesti Riigikogu menetlusse, et Riigikogu saaks selle suhtes seisukoha kujundada. Tema sõnul ei muudaks Riigikaitsekohtu loomine olulisel määral Eesti õigussüsteemi põhialuseid ega kohtuvõimu korraldust tavaolukorras. Riigikaitsekohus kuuluks kohtuvõimu süsteemi ning selle suhtes kehtiksid samad kohtuvõimu sõltumatuse, seaduslikkuse ja õiglase kohtumenetluse põhimõtted nagu teiste kohtute puhul. Riigikaitsekohus ei võtaks riigikaitse kriisiolukorra, erakorralise seisukorra ega sõjaseisukorra ajal olulises mahus üle teiste kohtute tavapärasest pädevust. Kohus lahendaks eelkõige kriisist tulenevaid täiendavaid, sõjalise või muu riigikaitse iseloomuga ning kiiret lahendamist vajavaid spetsiifilisi kohtuasju. Eesmärk ei ole luua kohtuvõimu kõrvale eraldiseisvat õigusemõistmise süsteemi, vaid tagada õigusemõistmise toimimine olukordades, kus asja lahendamine eeldab riigikaitse- ja julgeolekuküsimustes eriettevalmistust, pädevust ja valmisolekut. Ta tõi eraldi esile ohvitserkohtunike rolli. Tema sõnul parandasid 2023. aastal vastu võetud kohtute seaduse muudatused kohtusüsteemi üldist valmisolekut kriisi- ja sõjaajal tegutsemiseks, kuid ei lahendanud riigikaitse kohtuasjade lahendamiseks vajaliku erialase pädevuse küsimust. Riigikaitsekohtu koosseisus ühendataks kutseliste kohtunike õigusala pädevus ning ohvitserkohtunike sõjaline kogemus ja valdkondlik kompetents. Ta tõi näiteks, et deserteerimise hindamine sõjaajal erineb olemuslikult väeosast lahkumise hindamisest rahuajal ning selliste juhtumite professionaalne ja õiglane lahendamine eeldab sõjalise valdkonna tundmist. Ohvitserkohtunike kaasamise eesmärk ongi lisada Riigikaitsekohtu koosseisu sõjaliste küsimuste hindamiseks vajalik valdkondlik pädevus. Eelnõuga soovitakse täita kohtupidamise institutsionaalses ja korralduslikus valmisolekus olev lünk riigikaitse kriisiolukorra, erakorralise seisukorra ja sõjaseisukorra ajaks. Vajaduse ja vastava õiguspoliitilise otsuse korral saaks Riigikaitsekohtule seadusega anda ka muude riigikaitset ja julgeolekut puudutavate kohtuasjade lahendamise ülesandeid.

Ando Kiviberg andis sõna Justiits- ja Digiministeeriumi justiitshalduspoliitika asekancler Mari-Liis Mikli.

Mari-Liis Mikli märkis, et õigusemõistmine peab olema ka kriisiolukorras kiire, tõhus ja efektiivne. Tema sõnul ei nähtu eelnõust aga piisavalt selgelt, millist kehtiva kohtusüsteemi probleemi lahendaks just eraldiseisva Riigikaitsekohtu loomine. Kohtute seaduses on juba olemas eriregulatsioon kohtute tegevuse paindlikuks korraldamiseks erakorralise seisukorra ja sõjaseisukorra ajal. See võimaldab muu hulgas kohtunikke ümber paigutada ja asendada kohtute nõukogu otsuseid. Samuti näeb 1. jaanuaril jõustuv kohtureform ette kohtunike kohustusliku koolituse selles valdkonnas. Tema sõnul saab kohtunike professionaalsust riigikaitse küsimuste lahendamisel tagada koolituse, väljaõppe ja spetsialiseerumise kaudu. Selliselt omandavad kohtunikud pädevuse ka muudes uutes õigusvaldkondades, mis tekivad ühiskonna arengu tulemusena. Seetõttu ei ole tema hinnangul eelnõus piisavalt põhjendatud, millist täiendavat väärtust annaks olemasolevate võimaluste kõrval uue erikohtu loomine. Ta tõi probleemina esile ka selle, et eelnõus ei ole piisavalt hinnatud uue kohtu loomise mõju kohtukorraldusele ja kohtusüsteemile tervikuna. Lahendamata on muu hulgas edasikaebamise korraldus ja põhjendus, miks on kavandatud süsteemist välja jäetud apellatsioonikohus. Samuti ei ole piisavalt selge Riigikaitsekohtu suhe uurimisasutuste, kaitsjate ja prokuratuuriga ega riigikaitse kohtuasjade jaotus Riigikaitsekohtu ja teiste kohtute vahel. Kuigi neid küsimusi on kavas reguleerida edaspidi, ei ole tema sõnul võimalik eelnõu tervikuna hinnata ega selle mõju analüüsida enne, kui menetluslikud erisused on välja töötatud. Vajaduse korral saab täiendada olemasolevaid menetlusnorme ja kohtute seaduses

juba sätestatud kriisiaegset eriregulatsiooni ning Justiits- ja Digiministeerium on valmis selliseid ettepanekuid arutama. Tema hinnangul ei eelda kehtiva regulatsiooni parandamine uue erikohtu loomist, eriti arvestades, et Eesti kohtusüsteem on ulatusliku kohtureformi lävel.

Jaak Valge märkis, et Riigikaitsekohtu loomine on osa laiemast riigikaitsest valmisolekust ning kriisiks valmistumisel tuleb sõjaväe ja riigiasutuste kõrval tagada ka kohtuvõimu valmisolek. Ta küsis eelnõu algatajalt, kuidas on riigikaitseliste kohtuasjade lahendamine korraldatud teistes riikides ning kas näiteks Soomes on selleks loodud eraldi riigikaitsekohus.

Daimar Liiv vastas, et NATO riikidest on pikaajalise ja tugeva sõjakohtute traditsiooniga näiteks Suurbritannia ja Ameerika Ühendriigid. Soomes on tema sõnul Eestile kavandatava lahendusega sarnane süsteem, kus kohus rahuajal sisuliselt ei tegutse ning sõjaajal moodustub Riigikaitsekohtuga võrreldav kohus. Saksamaal eraldiseisvat sõjakohut ei ole, millel on teise maailmasõja järgsed ajaloolised põhjused. Eraldi Riigikaitsekohtu loomine on poliitilise otsuse küsimus. Tema hinnangul on selline lahendus ka kulutõhusam kui suure hulga kohtunike ettevalmistamine spetsiifiliste riigikaitseliste kohtuasjade lahendamiseks, sest vastavad asjad saaks koondada Riigikaitsekohtu pädevusse.

Leo Kunnas lisas, et Läti on hiljuti loonud sarnase kohtu ning selleks muudeti ka riigi põhiseadust. Nii Soomes kui ka Lätis on kasutusel kavandatava Riigikaitsekohtuga sarnase ülesehitusega süsteem.

Ando Kiviberg küsis, kas eelnõu üks keskseid põhimõtteid on ohvitseride või juriidilise ettevalmistusega ohvitseride kaasamine Riigikaitsekohtu koosseisu, et tagada kohtul riigikaitsevaldkonna tundmine ja vajalik erialane pädevus.

Leo Kunnas täpsustas, et eelnõus on kaks olulist aspekti. Ühelt poolt nähakse ette juriidilise ettevalmistusega reservohvitseride kaasamine ning teiselt poolt ohvitserkohtunike osalemine. Ohvitserkohtunikud võivad tulla tegevohvitseride, reserv- ja eruohvitseride ning allohvitseride seast ning nende ülesanne on tagada kohtukoosseisus vajalik sõjaline pädevus.

Ando Kiviberg viitas hiljuti vastu võetud kohtureformile, mis võimaldab kohtunikel spetsialiseeruda. Ta küsis, kuidas oleks uue süsteemi raames võimalik tagada, et piisav arv kohtunikke spetsialiseeruks riigikaitseliste kohtuasjade lahendamisele ning saaks vajaliku väljaõppe ja ettevalmistuse sõjaolukorras õigusemõistmiseks.

Mari-Liis Mikli vastas, et kohtureformiga suurenevad võimalused kohtunike spetsialiseerumiseks. Spetsialiseerumine toimub tööjaotusplaani alusel ning edaspidi kinnitab selle alused kohtute nõukogu. Senisest suurem roll läheb kohtu esimeestele ja kohtute nõukogule, mistõttu on võimalik kohtunike spetsialiseerumist senisest enam suunata. Kohtute seaduses ei ole sõjaseisukorraga seotud spetsialiseerumist praegu eraldi ette nähtud, kuna selleks ei ole seni vajadust olnud. Seadus võimaldab aga spetsialiseerumisvaldkondi täpsustada ja kohtunikke vastavatele valdkondadele suunata. Samuti on uues regulatsioonis ette nähtud vastava koolituse kohustuslik läbimine ning koolitusnõuded määrab kohtunikueksami või kohtunikukoolituse komisjon. Ta lausus, et riigikaitseliste kohtuasjade lahendamiseks ei pea spetsialiseeruma kõik kohtunikud. Tema hinnangul võiks piisata näiteks 20 vastava ettevalmistusega kohtunikust. Eelnõuga kavandatava Riigikaitsekohtu puhul on

erikohtu puhul teatud tingimustel kaaluda kaheastmelist kohtumenetlust. Tal puudub täpne ülevaade, kui palju on praegu kohtunikke, kellel on vajalik sõjaline ettevalmistus. Varasemalt oli tema sõnul selliseid kohtunikke ligikaudu seitse kuni kaheksa, kellele lisandus kolm või neli riigikaitsekursused läbinud ja ohvitseri auastme saanud kohtunikku. Vajaliku sõjalise ettevalmistusega kohtunike vähesus on eelnõu üks nõrgemaid kohti. Seetõttu võimaldab eelnõu tema sõnul Riigikaitsekohtu kohtunikuks nimetada ka sõjalise ettevalmistuseta kohtuniku, kuigi eelistatud oleks vastava ettevalmistuse olemasolu.

Leo Kunnas täiendas, et tõenäoliselt on lisandunud kohtunikke, kes on ajateenistuse käigus läbinud reservohvitseri kursuse ja omandanud hiljem õigushariduse ning vastavad seega formaalselt ohvitseri auastme nõudele. Selliste kohtunike täpse arvu kohta on võimalik teavet küsida Kaitseressursside Ametilt ja Kaitseväelt.

Ando Kiviberg küsis, kas on teada, miks Ukraina loobus varem kasutusel olnud riigikaitse- või sõjakohtute süsteemist.

Daimar Liiv vastas, et tema teada otsustati Ukrainas sõjakohtute süsteemist loobuda Viktor Janukovõtši ajal ning seda otsust ei ole tagantjärele peetud õnnestunuks. Sõja puhkemise järel on Ukraina pidanud olukorraga kohanema olemasoleva kohtusüsteemi raames. Tema sõnul on varasema sõjakohtusüsteemiga kokku puutunud inimesed leidnud, et sõjalistele küsimustele spetsialiseerunud kohtute säilimine oleks praeguses sõjaolukorras olnud kasulik.

Leo Kunnas täiendas, et Ukrainas loobuti sõjakohtute süsteemist Viktor Janukovõtši ajal ning seda ei ole sõja jooksul taastatud. Tema hinnangul on selle üheks põhjuseks olnud riigi ulatuslik hõivatus sõjategevusega, mistõttu ei ole süsteemi taastamist suudetud või peetud vajalikuks ette võtta. Ukraina varasem sõjakohtute süsteem põhines suuresti nõukogudeaegsel sõjatribunalide korraldusel, mistõttu oli selle õiglus ja tõhusus küsitav. Samas ei tähenda tema sõnul probleemid nõukogudeaegse süsteemiga, et sõjalistele küsimustele spetsialiseerunud kohtusüsteemi ei oleks vaja. Ta tõi esile, et Ukrainal on olnud raskusi mitme nõukogude ajast pärineva riigikaitsestruktuuri ajakohastamisega ja tänapäevastele nõuetele vastavaks muutmisega.

Ants Frosch käsitles Riigikaitsekohtu loomist laiemas sõjaaja õigusemõistmise kontekstis. Ta märkis, et Eesti on Euroopa inimõiguste konventsiooni protokolliga nr 13 loobunud surmanuhtlusest kõigil asjaoludel, sealhulgas sõjaajal. Protokoll jõustus Eesti suhtes 1. juunil 2004. Tema hinnangul tõstatavad muutunud julgeolekuolukord ja Ukraina sõja kogemus küsimuse, kas senised õiguspoliitilised põhimõtted vajavad tulevikus uuesti arutamist. Ta leidis, et sõjaolukorras peab riigil olema toimiv kohtusüsteem ka kõige raskemate õigusrikkumiste lahendamiseks. Selle puudumine võib tema hinnangul suurendada omavoli ohtu olukordades, kus otsuseid tuleb langetada vahetult sõjategevuse käigus. Seetõttu pidas ta Riigikaitsekohtu loomist põhimõtteliselt vajalikuks. Ta tõstatas eraldi küsimuse, kas tulevikus tuleks arutada surmanuhtluse keeldu käsitlevate rahvusvaheliste kohustuste sobivust sõjaolukorda. Ta ei esita selles küsimuses konkreetset ettepanekut, vaid peab vajalikuks vastava arutelu pidamist kas ühiskonnas laiemalt või ekspertide ringis.

Leo Kunnas vastas, et tõstatatud küsimus ei kuulu otseselt eelnõu reguleerimisalasse ning on sellest märksa laiem. Ta viitas ajaloolise näitena Vabadussõjale ja Saaremaa mässule, mille käigus rakendati Eestis surmanuhtlust. Ukraina sõjas on aga täheldatud sõjavangide tapmist

mõlemal poolel ning tema hinnangul jäetakse vange mõnel juhul ellu eelkõige nende hilisema väljavahetamise eesmärgil. Ta arutles ka selle üle, kas surmanuhtluse kohaldamise võimaluse puudumine võib mõjutada Vene poole sõjaväelaste käitumist ja sõjakuritegude toimepanemist. Tal ei ole tõstatatud küsimusele ühest vastust, see vajab eraldi ja märksa laiemat arutelu ning seda ei oleks mõistlik käsitleda käesoleva eelnõu raames.

Ando Kiviberg kordas, et komisjon seekord menetluslikke otsuseid ei tee ja tänas külalisi.

2. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni, Jaak Aabi, Tanel Kiige, Andre Hanimägi ja Züleyxa Izmailova algatatud pühade ja tähtpäevade seaduse ning Eesti lipu seaduse muutmise seaduse eelnõu (939 SE) esimese lugemise ettevalmistamine

Ando Kiviberg tutvustas külalist. Ta märkis, et sarnase sisuga eelnõu on esitanud varem ka Keskerakonna fraktsioon (669 SE). Samuti käsitleb sama küsimust põhiseaduskomisjoni moodustatud pühade ja tähtpäevade töörühm. Ta andis sõna eelnõu esitajate esindajale.

Reili Rand sõnas, et eelnõuga soovitakse nimetada lastekaitsepäev ümber lastepäevaks ja anda sellele riigipüha staatus. Eelnõu kohaselt jõustuks muudatus järgmisest aastast. Sarnaseid ettepanekuid on Riigikogus varem menetletud ning algatust on toetanud laste õiguste ja heaolu eest seisvad organisatsioonid. Riigipüha annaks peredele võimaluse veeta rohkem ühist aega ning võimaldaks paremini osa võtta lastepäeval korraldatavatest sündmustest. Tema sõnul oleks see oluline ka väiksemate võimalustega peredele, kellel ei ole võimalik võtta täiendavaid puhkepäevi või korraldada tasulisi ühistegevusi. Samuti annaks riigipüha ühiskonnale sõnumi laste ja perede väärtustamisest. Ta käsitles ka valitsuse seisukohta, mille kohaselt kaasneks täiendava riigipühaga majanduslik ja töökorralduslik mõju. Ta viitas OECD uuringutele, mille kohaselt ei ole töötundide vähenemise mõju tootlikkusele lineaarne ning lühem tööaeg võib teatud tingimustel toetada tunni tootlikkust ja töötajate heaolu. Seetõttu ei tähenda täiendav puhkepäev automaatselt ühe tööpäeva majandustoodangu kaotust. Ta leidis, et Eesti peredele tuleks anda üks täiendav päev ühiseks ajaveetmiseks

Ando Kiviberg andis sõna Signe Teivile Vabariigi Valitsuse seisukohtade tutvustamiseks.

Signe Teiv lausus, et Vabariigi Valitsus arutas eelnõu 25. juuni istungil ja otsustas seda mitte toetada. Valitsuse hinnangul olid eelnõus käsitletud üksnes täiendava riigipüha positiivseid mõjusid ning hinnata tuleks kõiki täiendava vaba päeva mõjusid. Ta tõi välja, et täiendav riigipüha mõjutaks töökorraldust ja pikendaks õppeaastat ajal, mil õppeaasta on lõppemas. Vabariigi Valitsuse seisukoht kujundati eelnõus esitatud teabe põhjal ning see ei hõlma algataja esindaja arutelu käigus esitatud täiendavaid selgitusi.

Jaak Valge märkis, et toetab eelnõu ja selle väärtussõnumit. Ta küsis, kas sotsiaaldemokraadid võiksid lisaks eelnõule astuda praktilisi samme lapstööjõudu kasutavate ettevõtete ja kaubamärkide toodete boikoteerimiseks.

Ando Kiviberg palus J. Valgel püsida küsimusega eelnõu raames.

Reili Rand märkis, et ei pea vajalikuks laiendada arutelu sotsiaaldemokraatide tegevusele. Sotsiaaldemokraadid ei toeta laste heaolu kahjustavat lapstööjõu kasutamist. Eelnõu

lapstööjõu kasutamise küsimust ei käsitle.

Pipi-Liis Siemann palus talle edastada R. Ranna nimetatud viited OECD uuringutele, mis käsitlevad tööaja, tootlikkuse ja töötajate heaolu seoseid.

Ando Kiviberg tegi ettepaneku teha menetlusotsused.

Otsustati:

2.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 22.10.2026 (konsensus: Ando Kiviberg, Anastassia Kovalenko-Kõlvart, Kalle Laanet, Reili Rand, Helir-Valdor Seeder, Pipi-Liis Siemann, Timo Suslov, Tanel Tein, Jaak Valge).

2.2. Teha ettepanek esimene lugemine lõpetada (konsensus: Ando Kiviberg, Anastassia Kovalenko-Kõlvart, Kalle Laanet, Reili Rand, Helir-Valdor Seeder, Pipi-Liis Siemann, Timo Suslov, Tanel Tein, Jaak Valge).

2.3. Määrata juhtivkomisjoni esindajaks põhiseaduskomisjoni liige Jaak Valge (konsensus: Ando Kiviberg, Anastassia Kovalenko-Kõlvart, Kalle Laanet, Reili Rand, Helir-Valdor Seeder, Pipi-Liis Siemann, Timo Suslov, Tanel Tein, Jaak Valge).

Vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusele on muudatusettepanekute tähtaeg kümme tööpäeva.

3. Info ja muud küsimused

Infot ja muid küsimusi ei olnud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Ando Kiviberg
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Markus Veia
protokollija